

BİLGİSAYAR DİNİNİN DESTEKLI EĞİTİM İLİNGİLİ DÜŞÜNCEYİ ENGELLEME Mi ?

Arif KÜNAR

"Kılae-dovlot ayırımı,devlet-bilim ayrımlarıyla tamamlanmalıdır.Bu ayırımın teknololyl yok edeceğinden korkmamalıdır. Hor zaman,yazgılarının uataaı olmak yorlno bilim ağamlığını ağçerek,bedell ödendiği aüreee,en aşığı turdan köleliği leteyerek boyun ađan ki fili• bulunaeaktır.Yeteđkl.yaptıklarıncı İncele- ylp,onlara övgüler düzen, çevreäimde başka kışlar da olaün. Etki Yunan gallşü va İlaıadlı; çüncü, latak- alz kölaların hlzmatları OatOnä dayanıyordu. Bfızlar, ünlvoralalarda va laboratuvarlarda, blza hap gaz, alaktrk, atom bombaı, dondurulmuş ylyaoak, arada bir da ilginç maaattar aağlayan paştlı İstekli kolalar aayaalında gelişip Harlayacağız. Bu kalelere İyi davranacağız; hatta önlen dinleyeceğiz de; çüncü arada bir anlatacak İlginc öyküleri oluyor; ama, 'Herlatıcl'. eğitim kurumlarıncı kılığında tdodoflorinl çocuklarımızın beyinlerine aşılamlarına İzin vermeyeceğiz. Bilimin 'uyduruklarıncı' aänkl varolan tek olguaal önermelermlş gibi öğretilmelerine göz yummayacağız. Şu Ullm'-devlet ayımmı, bıUm ve. teknik yoğunluklu çağımızncı kızgın barbarlığını yenmede belki de tek şanamız; böylece, henüz tümüyle geręekleştir- mediğimiz ama geręekleştirebileceđimiz İnaanhğa ulaşmayı başarabiliriz." 0)

GİRİŞ YERİNE ...

Gündemimizi uzun bir süredir sessizce "işgal" 9den, tek- nokratik bir bakış açısıyla (birkaç megahertz.daha hızlı çağ atlamak niyetiyle herhalde) devlet "baba" tarafından onaylanıp,—resmiyet kazandırılarak— piyasaya sürülen, bu arada kraldan çok kralcı "bilimsel" kafalr adamlarımızın da yoğun akademik gayretleriyle destek- leyip beşledikleri, yüzylımızncı en son numarası; çağdaş

bilimsel-teknolojik bir devrim masalıyla karşı karşıyayız: Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) ya da Bilinçli Düşünceyi Engelleme (BDE)...

Yazımızı iki ayrı kanalda oluşturmaya çalıştık. Birinci ka- nal: BDE sorununa daha geniş kapsamlı-toplumsal ta- banda, teorik söylemleri (özellikle, okul, eğitim, ideoloji, teknoloji) ve ilişki biçimlerini eleştirel ifâdelerle kurcalama- ya ve belli ölçülerde homojenleştirmeye çalışarak.

(çok farklı öncüllerden ve düzlemlerden yola çıktığımız için biraz da savruk gibi görünen), tartışılması gereken "**asil**" ve "**önemli**" niyetleri ön plâna çıkarmaya çalışan, oldukça "**naiv**" bir ön metin-deneme yazısı...

İkinci kanalda ise, bu "çağdaş bilimsel-teknolojik devrim masalını daha çok günümüzde tartışılan biçimiyle, toplumsal alışkanlıklarımızın, eğitim sistemimizin; teknik, sosyal ve kendine "has" rasyonalitesiyle karşılaştırarak, daha iyi hissedilebilir somut örneklerle çerçeveyi tamamlayıp, doğrudan BDE'yi "olumsuzlama" ve en son tahlilde de "red" etme **haklılığına** ulaşmaya çalışacağız.

Eğitim konusunda yazıp/çizerken, **a priori** olarak öncelikte okuldan ne anladığımızı ortaya koymaya çalışacağız. Özellikle de, okulun ve çağdaş eğitim kurumlarının gördüğü **gizli ideolojik** işlevleri açığa çıkarmak ve/ya çıkarmaya çalışmak, bu yazının ağırlıklı "hedefi"ni oluşturuyor. Bu gizli işlevleri görünür kılmaya çalışırken/ aynı zamanda, somut olarak yaşantımızdaki "tahribat" larını ve sonuçlarını da kısaca tartışmaya çalışacağız. Bütün bunların yamsıra (becerebildiğimiz kadarıyla) ne için ve kim için eğitim-öğretim sorularına yanıtlar bulmaya çalışırken; gündemimizi belirleyen-yönlendiren **kavram** ve **bilgileri** resmi söylemin dışına taşıyıp, bugün kafalarımıza yerleş(tiril)miş bulunan **bilginin** kayranış biçimlerine, süreçlerine de "müdahale" etmeyi ve dolayısıyla bu süreçlerin dışında oluşmuş söylemleri aktarmayı anlamlı ve zorunlu gördük...

DEVLETİN İDEOLOJİK AYGITI: OKUL...

Okul; belki de varolduğundan günümüze kadar en çok tartışılan ve en çok misyon yüklenen **sine qua non** (olmazsa olmaz) bir kurumdur. Althusser'der; Foucault'a, Neill'den; Illich'e kadar çeşitli teorik ve politik söylemlerin oluşmasında-olgunlaşmasında temel teşkil eden en önemli "**ideolojik**" yapı taşıdır: Okul...

önce Althusser'den başlayalım... Çünkü, okulu irdelerken-tartışırken; Althusser'in; varolan toplumsal yapıların, sistemlerin ve en genel anlamıyla devlet kavramının bütünselliğinde (okulu) önemli bir işleve sahip kurumlardan birisi olarak tanımlayıp, derinliğine sorguladığı: "ideoloji ve Devlet'in İdeolojik Aygıtları" adlı yapıtından söz etmeden geçemeyiz. Kısaca DİA (Devlet'in İdeolojik Aygıtları) nı açmak, gerekirse, DİA: Doğrudan hükümeti, orduyu, polisi, mahkemeleri, hapisaneleri içeren devletin baskı aygıtının yamsıra, üst yapı kurumları olarak tanımlanan; din, kültür, aile, okul ve her türlü iletişim olanaklarıyla donatılmış kurumlardan oluşur. Ve DİA'larım; devletin baskı aygıtından ayıran en belirgin özellik; DİA'nın ideolojilerle varlığını sürdürmesi ve yalnızca **ideoloji** kullanarak işlemesidir. Althusser'e göre, okullar; kapitalist toplumsal formasyonun üretim ilişkilerinin büyük bir bölümünün, yeniden üretim işlevini

yerine getirmektedir. Bunun yamsıra, "sivil ve mesleki vicdan, ahlak kuralları, açıkçası toplumsal teknik iş bölümüne saygı kuralları" (2) yani sözün özü; halen geçerli ve varolan-süren düzenlerin gidişatına, havasına **uyuma** becerileri öğretilir ve nihai olarak, kafalar "ideolojik" olarak, varolan sistem yönünde sürekli olarak dönüştürülür. 1989 Türkiye'sinde ilkokullarda okutulan Türkçe 2 Kitabı'ndan bir alıntıyla, bu kaygılarımızı daha somut olarak aktarabiliriz sanıyorum:

"- Kavga da etmemeliyiz efendim, diye ekledi Mehmet. Hepimiz kardeşiz.

Öğretmen bu sözleri de doğru buldu:

- Şimdi okulun kurallarına uyuyorsunuz. Büyüdüğünüz zaman devletimizin kanunlarına da uyacaksınız, dedi" (3).

OKULSUZ TOPLUM...

Batı dünyasını oluşturan bütün kavramlara, kurumlara ve yaşam biçimlerine, bunların türevi olan tüketim toplumlarına karşı çarpıcı eleştirileri ile tanınan Illich'in yaklaşımında okul sorunsal; Althusser'in yaklaşımından daha uç ve radikal argümanlar taşıyor. Illich'in yaklaşımını kabaca özetleyeyim: çağımızda (artık iyice yaşanır ve hissedilir biçimde) özellikle bizim gibi üçüncü dünya ülkelerine, birinci dünya ülkelerinden aktarılan yeni ve modern fonöjileri belli başlı üç ana bölüme ayırabiliriz. Kısaca, ürettiği mallar, bunları üreten teknolojiler ve erv önericilerde; insanları bu ilişkilere alıştıran/hazırlayan (teknolojileri ve üretken malları sorgusuz-sualsiz üretmeyeyip tüketmeye, sonuç itibarıyla kabullenmeye iten) bütün hizmet kurumları, diye sınıflayabiliriz. Bu hizmet kurumları içinde de — özellikle — en önemli ve etkin bir işlev" sahip ofcn kurum; okuldur. Çünkü öncelikle okulun ürettiği insanlar (ve yetişkin öğrenciler) sonuçta, "**potansiyel**" olarak üretim/tüketim alanlarında sürekli bir te/ep oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle söylemeye çalışırsak; bugünkü yüksek enerji talebine dayalı toplum modeli, modern-yoğun-karmaşık teknolojiye hayranlık duyan toplum modeli, bireyciliği, her ne pahasına olursa olsun ayakta kalabilmeyi öğütleyen (işbirici, köşedönücü) maddi bir "**refah**" söyleminin peşinden koşan toplum modeli ve bütün bu toplumsal yapılanmalara ait düşünce sistemi-mantık dizgesi; önce okullarda yeşerip, büyü(tül)mektedir. Bütün bu modellerden kaynaklanan sonuçta; sanayileşmiş, kendilerine-yeni yeni pazarlar arayan ülkelerin at koştuğu, herkesçe malum bir piyasa ortamında, modası geçmiş teknolojileri alıp kullanarak **ağır bir bedeli** kendimize ve gelecek kuşaklara ödetiyoruz. (*)

Devam edelim., Illich'e göre: "Okullar ne satar? Müfredat" (4). Sonuçta, satılan diğer bütün ticari ürünler, mallar gibi müfredatta, aynı ilişkiler dizgesinin tüm özelliklerle-

O Sanayileşmiş ülkelerin (sanayi) artıktaının çöplüğü olmamız yetmiyormuş gibi, bir de; teknoloji çöplüğüne dönüşmeye başladı ülkemiz. Korkanz bu gidişle TOTAV (Türkiye'yi Tanıtma Vakfı), yurtdışında yayımlanan dergi vs gazetelere verdiği çarşaf çarşaf ilânlarda, şöyle sloganlara da yer verecek gibi görünüyor: "Eskimiş teknolojilerinizi atmayın, değerinden fazlasına alınır. Adres: Türkiye" Tedavülden kaldırılmış nükleer santraller, tabutluk diye anılan — hergün istisnasız bir tanesi düşen savaş uçaklarından sonra, şimdi de bilgisayarlar...

rini taşıyor ve aynı süreçte üretilir. Önce okulların, eğitim sistemlerinin müfredatının sağlanması için, — sözde — bilimsel bir araştırmaya girilir, uzmanlarla bilim adamları başarı (I) için gerekli olan yöntem ve araçları seçerler. Böylelikle daha önceden bilimsel olarak tasarlanıp kabul edilen müfredatın 'cazibesi'; ürünün geniş bir alıcı yığına, yani Öğrencilere sunulmasına yarar. Bu 'cazibe' de, pahalı müfredata (yüksek teknolojiye; örneğin; Bilgisayar kullanımına) olanak sağlayarak, BDE'e kılıf hazırlar. İlginçtir, genellikle eğitimciler-uzmanlar, müfredatın pahalıya mal olmasını; "öğrenmedeki başarı müfredatın maliyetiyle orantılı olarak artar" ya da daha kestirme bir mantıkla "iş kullanım kaynaklarıyla genişler" diye açıklamaya çalışırlar. (*)

Oysa bu oldukça basit ve "tehlikesiz" gibi görünen ideolojinin ardında; bugünkü sanayileşme, teknokratik, katı-merkeziyetçi yönetimlerin ve en önemli (birincil) ilkesi kâr olan şirketlerin amaçlarını ve "icraatlarını görmek oldukça kolay.

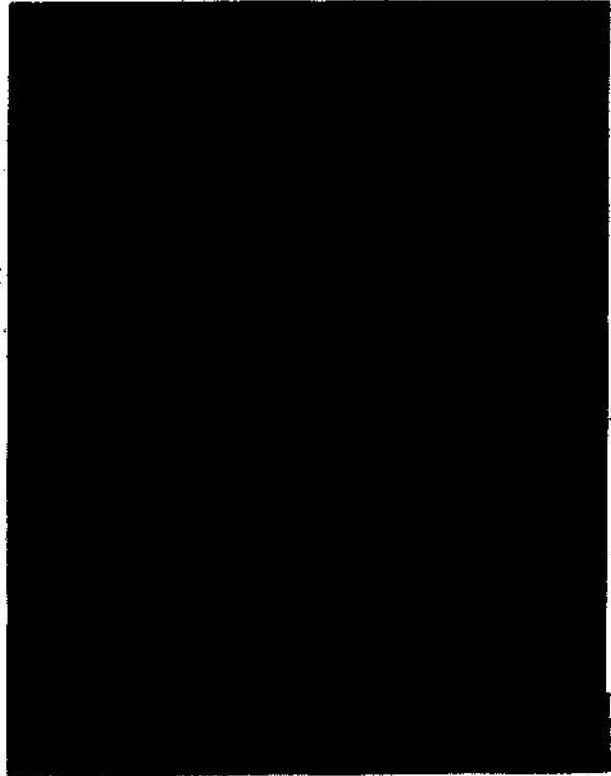
Okul özellikle öğrenciyi sonsuz bir yaşa sokar. Bu yarış hızlandırmak için yapılan her türlü harcamalar ve kullanılan teknolojiler de son tahlilde bu süreci sürekli artırmaya yöneliktir. Ve bu kısır döngü, daha gelişmiş ve Heri düzeylerde; Uluslararası Eğitim, Bilgisayar destekli Eğitim gibi projelerle ivme kazandırılarak bizlere empoze edilir. Sonuçta Okul, başka hiçbir şey öğretmese de: "Kalkınmanın değerini, iş yapmanın Amerikan biçimini öğretir" (4). Geriye doğru bakınca» şimdi daha iyi görüyoruz; Amerikan menşeli — oldukça ince düşünülmüş — üniversiteki "curve" sınıf geçme sisteminin bugünkü izlerini, hayatımızdaki izdüşümünü. Bu sistemde başarılı olabilmek için; ders notlarını, bilgilerinizi paylaşmak istemeyen, kendi bacağınan asılmaya kalkan (aşırı dozda bireyci ideolojiye maruz kalmış) ve bu günlerin iktidar kadrosunu oluşturan insanlarını ...

İLETİ, İLETİŞİM ARACININ KENDİSİDİR...

Çağımıza damgasını vuran "teknolojik deterministlerin pirî McLuhan; teknolojinin, tekbaşına toplumsal dönüşümlerin belirleyicisi olduğu yönündeki yaklaşımları daha da uç noktalara taşıyarak, toplumların tarihsel gelişmesini ve siyasal iklimlerinin değişmesini ası/belirliyenih kitle iletişim aracınının kendisi olduğunun altını önemle çizer. İletişim aracınının, teknolojinin *IMal*: Aslında insani boyutta ve çok çeşitli düzlemlerde; yaşam biçimlerini belirleyen, yeni ilişki biçimleri örgütleyen, toplumsal matristeki; sosyolojik, ahlaki, ideolojik değişimlerin ve inançların ta *kendistivr*. McLuhan'a göre bilgisayarların düzenlenmelerinde görüleceği gibi, bir soyut resim, yaratıcı düşünce süreçlerinin doğrudan bir gösterimini temsil eder. Burada bizi ilgilendiren varolan süreçleri hızlandıran ya da güçlendiren olarak modellerin ya da düzenlemelerin sosyal ve psikolojik sonuçlarıdır" (5).

örneğin taşıtları ele alalım... Taşıtlar yalnızca insanların

birbirlerine kavuşmalarını, mallarının kolayca taşınmasını, yeni kent formlarını yaratmadı. Bu "endüstrileştirilmiş trafik" aynı zamanda; kazaları, ayrılıkları, adı servis kurumlarını, trafik polisiği kurumunu ve kurallarını, kaynak tüketimini, çevre kirliliğini ve stresi de beraberinde getirdi. Bütün bunlar (yani yan etkiler ve bunların türevi kurumlar) sonuçta; taşıtların taşıdığı maldan bağımsız olarak ya da daha düz bir ifadeyle, taşıtların işlevlerinden bağımsız olarak oluştu. Bir taşıtta eroin taşınmasıyla, yiyecek taşınması arasında hiçbir fark yoktur. Bu işler taşıt olmaksızın gerçekleşemeyeceği için, bir bakıma onun "içeriği" olduğu söylenebilir. Gerçekte bir iletişim aracının "içeriği'nin, aracın niteliğini bizden saklaması çok tipik bir durumdur. Bu "endüstrileştirilmiş sürecin ve yaşama biçimlerinin bütün ayıbını, açmasını gizlemek, hatta hoş göstermek için hemen acilen yeni yan kurumlar ortaya çıkartılır. Böylece bu süreci sürekli kılmak ve idâme ettirmek için, sürekli olarak yeni kurumlar üretilerek, eskilerinin yerine ikâme edilir. İşler iyice sarpa sarınca ya da sistem büyük bir açık verince, yeni bilimsel-teknolojik yapılar légalize edilip, kurumlaşması sağlanır. Eğitim-öğretim kurumlarındaki varolan açmazı, tıkanmayı aşmak için, hemen "çağdaş" yeni bir teknolojik değişimle bu sorunsalın çözümüne gidiliyor. Sonuçta pragmatist bir yaklaşımla, BDE légalize edilip, zorunlu, çağın getirdiği, kaçınılmaz bir h&e dönüşürülüp, topluma rahatlıkla empoze ediliyor.

O Bu teknokratik yaklaşıma, bizden bir örnek vermek gerekirse: "Yakın tarihimize bir göz atarsak, en fazla gelişmeye uğrayan •sektörlerin yüksek teknoloji uygulayan sektörler olduğunu görürüz. O halde okullarımıza da yüksek teknolojinin kendisi olan bilgisayarı mutlaka sokmalıyız. "Prof. Dr. Bilgin KISAKOREK: "OkuHanımızda BDE Projesi", Sistem Dergisi.

DEMOKRASİ VE OKUL...

Gelecekteki eğitim sistemleri "çağ" atlıyor. Artık tek bir öğretmenin, tek bir öğrenciyle meşgul olup, diğer öğrencilerin başıboş ve dağınık bir şekilde, sıranın kendilerine gelmesini bekledikleri ortam yavaş yavaş aşıyor. Yeni eğitim sistemleri, (özellikle de BDE): "Herkes için bireysel bir konum saptayarak, hem tek tek herkes üstündeki denetimi, hem de bütünün aynı zamanda çalışmasını, olanaklı kılmıştır. Böylece eğitim süresinde yeni bir tasarruf sağlanmıştır." Artık okul yeni eğitim sistemi sayesinde; "bir eğitim kurumu olduğu kadar; denetleme, aşamalandırma ve ödüllendirme makinası olarak çalışacaktır" (6).

Bu arada-hissettiğimiz gizli bir tehlikeye de dikkat çekelim... Toplumdaki varolan bütün kurumların, yavaş yavaş okullaşmasına... Çünkü okullarda ki müfredatta; sürekli olarak çocuklara, öğrencilere, "**çocuk öğrencilere**" okullarını bitirince de, yani daha sonraki yaşamlarında da **yetişkin öğrenci" olarak** kalmaları ideolojisi empoze edilir. **Statüko'ya** kafa tutabilen, "marjinal" bilimadamı örneğini sessizce sürdüren Kürşat Bumin'a göre: "Yurttaşlık, öğrencilik karşısında gerilemektedir". Ve "giderek hakimiyetini kuran 'sürekli eğitim' felsefesi çerçevesinde, öğrencilik artık yurttaşlığa geçiş için zorunlu görülen bir dönem olmaktan çıkıp, kalıcı bir nitelik kazanmaktadır" (7). Çünkü, devlet dairesinden, hastahaneye kadar her türlü kurumda **yetişkin Öğrencilerden** istenen; bilenler ve mevcut "mevzuat" karşısında, **uy-saltığımız ve öğrenciliğini** korumandır. Okul bu anlamda, toplumdaki bütün kurumların önemli bir **emsali ve prototipidir**. Oysa sağlıklı bir demokrasiden bahsedebilmek için, her şeyden önce yurttaşlık **zorunlu ve gâreklidir**, öğrendik değil. Günahıyla/sevabıyla yaşadığımız, soluk alıp verdiğimiz bugünkü ortam da, okullarda demokrasinin varolmaması; aslında "yetişkin" öğrencilerden oluşmuş toplumlarda da demokrasiden söz edilemeyeceğinin çok belirgin ipuçlarını kolayca yakalayabilmemize yardımcı olur sanıyoruz...

GÖKTEN BİR MİLYON BİLGİSAYAR DÜŞTÜ. BİLGİSİ DEĞİL AMA, SAYARI ÖĞRENCİLERİN BAŞINA.

Yazımızın ikinci bölümünde, BDE ile ilgili tartışmalara doğrudan girmek istiyoruz. Sevgili okur, sabredip buraya kadar okuma zahmetine katlanabüdiysen eğer, bundan sonra işimiz oldukça kolay. Bu aşamada, ilk bölümde kafalarımızın netleştiğini düşünüp (karışıkta olabilir, çünkü; biraz da böyle olmasını; tartışmanın sağlığı ve bu bölümde dayanacağımız temellere sağlam olması açısından zorunlu gördük) BDE projesinin ardında gizlenen tuzağı, resmî/gayri-resmî niyetten belli ölçülerde **homojenleştiğini**, görünür kıldığımızı inanarak devam ediyorum yazımıza...

Can alıcı soru şu: Bir milyon bilgisayar neyin ifadesidir? Doğru yanıt: "Bir milyon bilgisayar bir özlemin ifadesidir" (8). Fakat üzülmeğin, bilgisayar firmalarının pazar savaşımındaki satış özelemlerinin rakamsal ifadesidir, diye yanıtlayan okuyucularımız da tam puan aldılar. Bu telâfüzu hayli zor, bol sıfırlı özelemi, BDE'nin şimdiki (*) "patron" undan önceki "patron'u, yani eşki Milli Eğitim Bakan'ı Hasan Celal Güzel dile getirmiş.

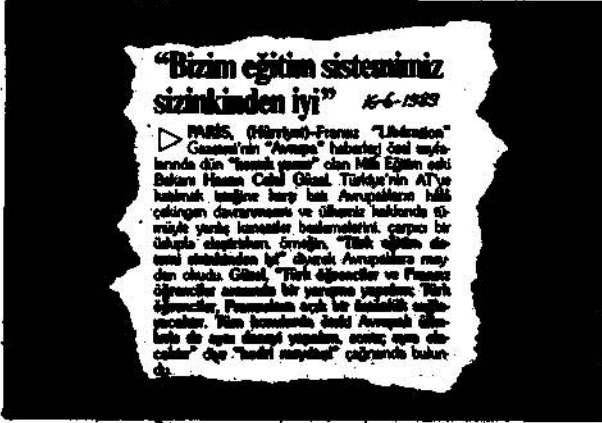
Sayın bakanın bu güzel (I) özelemi ülkemize, 1988 yılı verilerine göre — kendi hesabı — fazlası yok eksiğiyle en az 4 trilyon'a patlayacaktı. Dünyada bu kadar büyük ve bu denli pahalı başka hiçbir proje olmadığı için (böyle **oh-masıyla** övünüyor), bütün irili/ufaklı bilgisayar üreticisi firmanın gözü ülkemizdeki bu pazara dikildi. Bilgisayar üreten gelişmiş kapitalist ülkelerde, örneğin: BDE projesini başlatan ilk ülke olan ABD'de bile 39 öğrenciye, İngiltere'de 20 öğrenciye bir bilgisayar düşerken, Ülkemizde (eğer proje gerçekleşirse) 9 öğrenciye bir bilgisayar düşecek. Bu noktada ister istemez aklımıza **kötü** şeyler geliyor, kafamıza bazı soru işaretleri takılıyor. Çok açık olarak, BDE projesinin gizlenen amaçlarından birisi daha böylece ortaya çıkıyor. Yani, bilgisayar üreticisi ve sapaşı firmalara açıktan çok büyük kârlar sağlanması amam. Sayın bakan da bunu yarım ağızla itiraf ediyor: "Zaten bir milyon bilgisayar lafını duyanlar, / uzun Zaman'dan beri, etrafımızda dönüyorlar. Biz de bunlara gelin kendinizi gösterin şartını öte sayın bakanın açıklamalarında yer almıştır! Bu arada da, bazı kolej ve özel okullarda, bakanlığın bir milyon bilgisayar projesinden pay kapmaya düşleyen çeşitli firmalar; okul aile birlikleri, okul koruma dernekleri ve okul yöneticileri ile işi "pişirerek" okullara ucuz bilgisayar sağlama yoluna gittiler. Hatta; "bu kadarla da yetinmeyip, bu dev pastadan" pay kapabilmek uğruna, «kıl almaz boyutlara vardırılan kampanyalar başlattılar, örneğin: Mintax Deterjan Sanayii A.Ş. ile Bilkom-Apple Şirketlerinin; "Okulunuz bir Apple Macintosh bilgisayara kavuşsun, Üstelik bedava", "Ak" deterjan kutularının kapaklarından 5 bin adet kesip yollayan okula bilgisayar vereceğiz" yollu kampanyaları bir hayli tepki topladı...

Bu firmalardan alınan bilgisayarlardan % 80'inin bozuk olduğu bakanlık denetçilerim» saptanmış, 1965 yılında alınan 1100 bilgisayarın bugün atıl durumda olduğu, biz-zat sayın bakanın açıklamalarında yer almıştır! Bu arada da, bazı kolej ve özel okullarda, bakanlığın bir milyon bilgisayar projesinden pay kapmaya düşleyen çeşitli firmalar; okul aile birlikleri, okul koruma dernekleri ve okul yöneticileri ile işi "pişirerek" okullara ucuz bilgisayar sağlama yoluna gittiler. Hatta; "bu kadarla da yetinmeyip, bu dev pastadan" pay kapabilmek uğruna, «kıl almaz boyutlara vardırılan kampanyalar başlattılar, örneğin: Mintax Deterjan Sanayii A.Ş. ile Bilkom-Apple Şirketlerinin; "Okulunuz bir Apple Macintosh bilgisayara kavuşsun, Üstelik bedava", "Ak" deterjan kutularının kapaklarından 5 bin adet kesip yollayan okula bilgisayar vereceğiz" yollu kampanyaları bir hayli tepki topladı...

Gelelim, yazılım (software) konusuna... Bu konuda da sayın bakanımızın, bir hayli Bginc, ilginç olduğu kadar da düşündürücü bir yaklaşımı var. Eylül 1989'da Bilgisayar Dergisi'ne verdiği demeçte şöyle diyor: "Yazılımına ge-

O Durum biraz karışık. Şimdiki 'patron'u dyorum. çünkü ben bu yazıyı yazmaya niyetlendiğimde Miti Eğitim Bakanı; Hasan Celal Güzel'di. Onun yerine daha sonra Avni Akyol getirildi. Aklımın bu işlere fazla ermediğinden ve üstelik haddime düşmediği için, bu değişikliklere 'aklı salım' bir açıklama getiremeyeceğim. Gerçi kendimce — güllünçle olsa — bir neden buldum. Sanırım BDE projesinin uğursuzluğundan kaynaklanıyor. Neden dersenez, projenin gündeme geldiğinden beri, 4 yılda konuyla Kgili 4 bakan değişti (tam dört dörtlük bir durum). Sırasıyla, Vehbi Dinçerter, Tınaz Titz, Hasan Celal Güzel ve Avni Akyol-

linçe, ben Türk Eğitim Sistemine göre, Türkçe hazırlanacak yazılımın zaman alacağı inancındayım. Benim söylediğim şu; diyelim ki bir Fransız firması, şu anda Fransa'da herhangi bir okulda kendi firmasının uyguladığı programı olduğu gibi getirebilecek. Çünkü bizim Fransızca Anadolu liselerimizde bu programları uygulama kolaylığımız var" (*). Fazla uzatmamak için yorumsuz geçiyoruz: Bu açıklamalardan herkes yeterince bir yorum çıkarabilir sanıyoruz.

KEL BAŞA ŞİMŞİR TARAK...

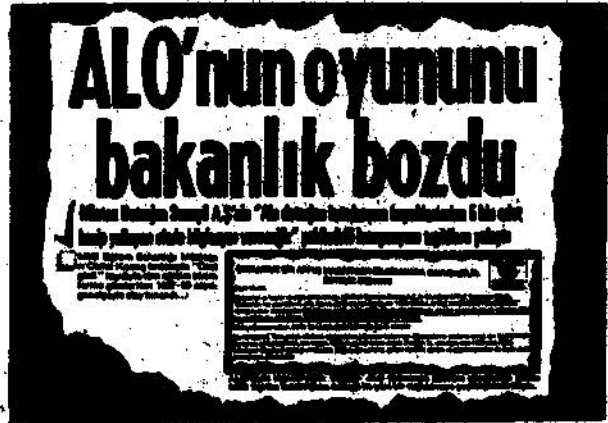
öncelikle» — okuyucuların da büyük ölçüde katılacağına inandığımız — bir saptama yaparak yazımıza, deyam edelim... Eğitim kurumlarımızın (düzeyinin) bugün bulunduğu noktada, en ivedi ve temel güncel sorunu; kesinlikle BDE değildir. Eğitimde asıl sorun; başta öğretmen olmak üzere, eşitsiz-dengesiz eğitim, çağdaşıktan uzak kitap-müfredat, araç-gereç, laboratuvar-altyapı ve en önemlisi de, sistemli bir biçimde genç beyinlere empoze edilen "Türk-İslâm" senteziyle, pragmatist felsefeden üretilen "köş»dönücü", "iş bitirici" ideolojik açmazlardır, önümüzde dağ gibi yığılı onca eğitim sorunu varken, ansızın(l) gökten zembille inip, Türk Eğitim Sistemi'ne **esas** çözüm diye eklenilen bu sihirli "çağ atlama aygıtı", tek başına bütün bu sorunların üstesinden nasıl gelecek diye ister istemez merak ediyoruz ("). Bu sorunların çözümüne ilişkin en ufak bir çaba bile göstermeyen (hatta sorunların çözülmesi bir tarafa, daha da çetrefilleşmesi için YÖK gibi "icraat"larıya özel uğraş vereren), "malum zihniyet" yalnızca sorunların. Üstünd yatıp, oldu bittiyi" getirerek, BDE projesini apar tapar gündemimize söktü.

Şaşırtıcı olan, ülkemizde varlığıyla, "intalUgentsia"yla övündüğümüz bir takım kurumlar ve eğitim konusunda uzman olan kişiler, BDE projesinin ardında yatan niyetleri-gerçekleri uzun boylu irdelenmeden ve sorgulamadan, ellerinden geldiğince bu projeyi desteklemeye ve hatta

projenin gediklerini kapamak için, birbirleriyle yarışmaya başladılar. Bu noktada bir parantez açıp, **üzülerek** kısa bir şeyler söylemek istiyoruz. Ülkemizde bugünkü biçimiyle yarlığını sürdüren Mesleki-Demokratik Kitle Örgütlerinden, tek tek kendilerine bir takım misyonlar(l) yükleyen ve demokrat-ilerici-aydın olduğunu her fırsatta ifade eden bireylere kadar, herkes — üç aşağı beş yukarı — bugün iktidarda oturan **işbitirici** "mühendis zihniyetin estirdiği, **çağatlamacı** ve **pragmatist** rüzgârlardan etkilenerek, bu sistemle uyumlu — hatta belli anlamlarda içinde yer alan — bir yapı oluşturdular. Bu konuya ait düşüncelerimiz, tek başına başka bir yazının gündemini oluşturduğu için, şimdilik burada noktaliyoruz.

Dilerseniz, tekrar konumuza dönelim... Eğitim sorunu-muz, az/çok hepimizce bilindiği için, yalnızca çok önemli gördüğümüz bir noktayı vurgulamak istiyoruz... Hepimiz belli ölçülerde yaşadık: 80 sonrası politikaların en önemli amacı ve uygulaması olan; toplumu yukarıdan aşağıya denetim altına alma, disipline etme ve kimliksizleştirme (yani sivil toplumsal örgütlenmeleri-açık toplumu doğrudan yok etmeye yönelik, toplumun yatay ve dikey bütün kurumsallaşmasını darmadağın edip, işsizleştirilen, en basit ifadesiyle **örgütsüzle ftlrm» vo depolltlaş-**yon süreçlerini) çabalarını...

Bu politikaların sonucu oluşturulan terör'ün etkisi, öncelikle eğitim kurumlarında görüldü. Ve özellikle yaşanan bu süreçte, YÖK (Yüksék Öğrenimi Katıl-tme)'dan sonra yaratılan kaostan en önemli payı, öğretmen yetiştiren kurumlar, aldı. öyle ki — bu okulları bugünkü durumagetiren — Milli Eğitim bakanlığı'nın açtığı sınavlar-da, öğretmen diploması olanların % 651 başarısız olmakta, Öğretmenlik yapabilecek düzeyde görülmemekte, öğretmenlendendi öğretmenler; günümüzde saygınlığı yok edilmiş», maaştan yetmediği için ek iş peşinde koşan, sendkasz-Örgütsüz, hiçbir demokratik ve insani talepte bulunamayan, potansiyel "terörist" yetiştiricisi gözüyle

O Ehven-i sğr bir durum-DOşOnOyorum da, H.Celal Güzel ANAP içindeki •UberaT kanattan ** Vebhi Dktçerler olsaydı, TÖrk-İslim" sentezme uygun bir model olsun diye, yazılımları -programları kanttan, Suud-i Arabistanton geüUrğ), İmam Hatip liserlerinde uygulamaya başlatabilirdi, herhalde...

(*) 8u merakımızı giderici, çok sağlıklı verilerle sahip olamayışımızın ana nedeni: yine hükümetin BDE projesi konusunda (bizleri doğndan ilgilendiren başka konularda da) kamuoyunu bilgilendirme, açıklaftia yapma gereğini bHe duymayan, yalnızca "biz yaptık, oldu'cu tavrından kaynaklanıyor.

bakılan, yüce ve değerli kişilerdir) hiç utanıp, sıklıkla, saydığımız koşullar altında, bir de BDE projesi için kurslara katılıp, — kendilerinin bu eğitimi almalarından sonra — öğrencilerine öğretmelerini istemek; ancak halkına, insanlarına, ülkenin var olan kısıtlı maddi kaynaklarına saygısı olmayan, ülkesine ve insanına yabancılaşmış, uluslararası tröstlerin-tekellerin sözünden çıkmayanların (yani iktidarın) becerebileceği büyüklükte biray/ptir.

Bunca ayıbın — hemen heme/i tüm alanlarda, her boyutta — yaşanıp, bizzat hükümet politikasına

dönüştürüldüğü bir ülkede, bu ayıba da herhangi bir sıradan ayıp gibi diye bakılamaz. Çünkü, bu ülkenin ve insanların bir geleceği vardır. Üstelik, **anlamli ve iyibfo** geleceğe ihtiyacı vardır. Bu gelecek: Gir takım firmaların ve üç-beş kişinin daha "köşe" olması için acımasızca harcanamaz, peşkeş çekmemiz.

"PLAY İT LIKE THERE IS NO TOMORROVT (*)".

Hemen hemen hepimize çok yakın ve gündelik hayatta baba-anne rolünü üstfend"lmiz gerçek bir "senaryo"yla devam edelim yazımıza... Evlerine bilgisayar alındı almalı, 6 yaşındaki Hakan'ın davranışlarında bir takım "tuhaf" değişimler olmuştu. Sokaklarda akşama kadar koşup oynayarak "kötü" mahallé Çocuklarından küfürler, ahlâksızlıklar (!) öğreneceğine, küçücük çalışma odasında efendi efendi bilgisayarla oyun oynaması, çok daha "güvenli" ve "huzür" vericiydi. Televizyondan da öğrenip sorduğu birbirinden ilginç parmak ısırtan cinsten sorularıyla hayrete düşürüyor, gün geçtikçe mantıklı yanıtlar vermek bir hayli zorlaşıyordu. Aslına bakarsanız, ailesi Hakan'ın bu durumundan dolayı şikayetçi değildi, aksine oldukça hoşlarına da gidiyordu. Üstelik zaten zeki olan oğulları, "çağ atlama aygıtı"na kavuşalı beri, iyiden iyiye "harika" çocuk olmuştu. Bütün gün, kasabaları, kaleleri zaptediyor, 3. Dünya Savaşı'nı

başlatıyor, "düşmanları" yok ediyor, uzay savaşlarına kumanda ediyordu. Gerçi bu arada, birazcık huysuzlaşmış, çevresine karşı ilgisi azalmış, annesine-babasına yabancılaşmış, hatta büyükannesinin yağ gününde hediye ettiği bisiklete bile binmez olmuştu. Aksileşmişti ama olsun, diğer yaşlılarına-arkadaşlarına "fark atmıştı"ya, sonuçta; Hakan'ın geleceği oldukça **parlak ve garantiydi**.

Bilgisayarların mantığı evet/hayır (grisi olmayan, kesinlikle siyah ya da beyaz) kavramları üzerine kurulmuştur. Çocuklara, daha da tehlikelisi biz "yetişkin öğrencilere", yalnızca matematiksel ifadelerle ve geometrik açıdan bir dünya tanımlar bilgisayar. Kuşku yok ki, çocuklarını; duygusallıktan uzak, somut kavramlarla, gerçeklikle ilgisi olmayan "çağ atlama aygıtı'nın diliyle konuşup, düşünmesi ve bütün yaşam alanlarını -dünyasını.bunların üzerine inşa etmesi, ileride kişilikleri üzerinde tamir edilmeyecek ölçekte çeşitli arızalara- tahribatlara yol açacaktır.

Anımsarsanız, asıl iletilenin, iletişim aracının kendisi okluğundan söz etmiştik yazımızın başlarında. Bu savı doğrulayan-en iyi — örnek — iletişim araçlarından birisi de bilgisayar. Bugünü çocuk4aft, ekranda savaş olgusuna alıştırmak tehlikesiyle karşı karşıya bırakılmaktadır.-Şimdi yalnızca "Joystick'leri kullanan çocuklar, 10-15 yıl sonra belki de, gerçek bir savaşta benzer düğmelere basacaklar ve asla'aradaki farkın ayrırnında-bilincind« bile olmayacaklardır. Çünkü, savaşların yol açtığı felaketi ve sefaleti o zaman da göremeyeceklerdir...

Zamane çocuklarının, bilgisayar karşısındaki bu "şaşırtıcı" bekrisinden yararlanılabileceğini "**anlayan**" ilk devlet adamlarından biri de, eski ABD Başkanı RonakJ Reagan'dır. 1983 yılında Florodia Eyaleti'nin Orlandı kentinde, öğrencilere hitaben yapmış olduğu bir konuşmada şunları söylemiştir:

O "Yarın varolmayacakmışcasma oynayın"; yasaklanmış bir bilgisayar oyununun kapağında yer alan cümle. Kısaca oyunda; ABD ile SSCB arasında atom silahlarıyla sürdürülen bir savaş ve yalnızca ABD'den füzelerle Moskova üzerine saldırı eylemi gerçeğe uygun bir şekilde gerçekleştirilebiliyor.

"Geçenlerde video oyunları hakkında ilginç şeyler duydum. Pek çok genç bu oyunlarda el, göz ve beynin birlikte çalışması konusunda inanılmaz bir beceri geliştirmiş. Hava kuvvetlerimiz bu çocuklardan, eğer günün birinde jetlerimizi kullanacak olursa olağanüstü pilotlar çıkacağı düşünüyorum* (10) %

"BIG BROTHER" A KARŞI, SİGORTAMIZ: İMKROCUKLAR...

"Her okula-öğrenciye lüzum" mikro bilgisayarların pazar, pşj"nı artırmak için, bilgisayar üreticisi firmalar, ilginç reklam sloganları kullanıyorlar. Bu sloganları da; insanları ürküten, toplumların kendi geleceklerine ilişkin kaygılarını körükleyen, "potansiyel." toplumsal tehlikelerin öngörülerini üstüne kuruyorlar. "Amerika'da ev bilgisayarları üreten Apple firması, merkezi bilgisayar üreten IBM'e (Büyük Ağabey) diyor ve George Orwell'in '1904' adlı kitabına yatı (yaparak şu sloganı kutlanıyor; 'Apple dünyayı 19M'e b e r a e m e n Ttorayacağını' Peki nasıl? 'Merkezi bilgisayarların yaptığının-tarih tersini yaparak' diye cevaplıyor uzmanlar. Yani bilgiyi dar bir grubun elinde toplamak yerine yaygınlaştırarak" (11). İnsanlar yine, çok iyi gizlenmiş, (*) oldukça inceltmiş — iki tarafı da keskin — bir dualizmle başbaşa bırakılıyorlar. Kısaca, tercih; ya **totalitarizme**-karşılık gelen merkezi, bilgisayarlar ya da **demokrasiye** karşılık gelen mikro bilgisayarlar. Bir yanda korku; bir yanda umut...

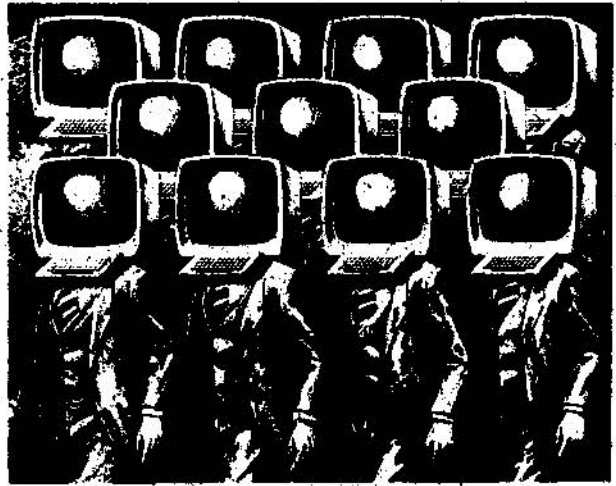
Bu arada, merkezi bilgisayarların, tüm topluma ve bireylere ait tüzel/özel her türden bilgiyi "**merkezi bilgi/havuzunda** biriktirip, toplumu a'dan z'ye — tek bir merkezden — denetim altına alacağına ilişkin kaygıları ortadan kaldırmaya yönelik, (alternatif) diye sunulan mikro bilgisayarların yol açacağı asıl tehlike gözardı ediliyor. Bilgi-

nin, mikro bilgisayarla/ aracılığıyla yaygınlaşacağını ve böylece demokrasinin kaçınılmaz hale geleceğini savunan ve inanan "**teknoloji aşığı**" ilerlemeciler de — bilinçli ya da bilinçsiz — önemli bir noktayı atlıyorlar. O'da şu: Mikro bilgisayarlar, kesinlikle adem-i merkeziyetçi demokrasinin **teminatı** değildir. Çünkü, günümüzde bilgisayar kullanımı standartlaşmaya doğru gitmektedir.

Belli merkezlerde — kendilerinden menkul ideolojilerle — üretilen paket programları kullanmaktan öteye geçmeyen, hiçbir yaratıcılık, geliştiricilik barındırmayan yapay bir süreçle yaygınlaşan bilgisayar kullanımından; çok-sesli bir toplum, desantralize bir demokratik yapı beklemek, ancak büyük bir **yanılgıdır**. Aksine toplumu (ağaç yaşken eğildiği için önce öğrencileri) tek tipleştirmenin en akıllıca yolu, belki de her öğrenciye bir bilgisayar sağlayarak; yalnızca istenilen ideolojiler doğrultusunda yönlendirip; **düşünen, üreten, sorgulayan** ve **yaratan** kafaları yoketmekten geçiyor. -Sonuç itibarıyla, bilinçli düşüncüyü engellemenin en kestirme (üstelik çağdaş ve bilimsel-teknolojik, etiketli) yöntemi; bilgisayar destekli eğitimle ağrısız, sızısız gerçekleşmiş oluyor...

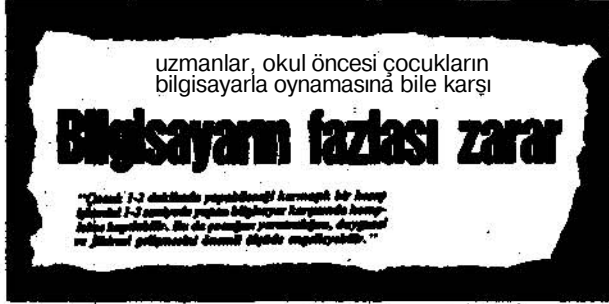
DOĞUNUN BİLGİSİ BATTININ BİLİMİ ...

Hazır fırsatı yakalamışken, ülkemizin **tarihsel-özgün** yapısından kaynaklı bir başka a **priori** açmazdan söz etmeden geçemeyeceğiz.. Teknoloji ile kültür ve bilim ile ideoloji, bizde kardeş değil, iki ayrı dünyanın (Batı ve Doğu'nun) çocukları, birbirlerine yabancı. Kısaca, "teknoloji Batı'dan, kültürü Doğu'dan (bizden)" diye tanımlanan ve gündelik hayatta belirleyici olarak

O Oldukça tehlikeli bir "uyurgezerlik" örneği sergileniyor teknokratlar ve bHimadamlane... OOnOmozde oklukça etkin olan, Örneğin; General David Samoff, Notre-Dame Üniversitesinin verdiği onur, payesini alırken yaptığı konuşmada şu sözleri söylüyor: "Teknolojiyi kullananların yol açtıkları hatahn, teknolojinin; kendisine yüklemeye kendimizi halasıyla kaplıyoruz. Aslında, bilimin geliştirdiği (teknolojiler) tek başına kendinde iyi ya da kötü-zararlı değildir; teknolojilerin değerini belirleyen yalnızca kullanım biçimidir gibi nötr ve mutlaklaş(tırılmış teknoloji taraftan yaklaşımlara karşı söylenebilecek fazla bir şey yok gibi görünüyor. Çünkü, bu mantığa göre; aslında savaş uçakları, bombalar kendinde iyiyadakötü değildir, değerlerini de kullanım biçimleri belirlediğine göre, sonuç itibarıyla; "doğru" ve istenen" hedefleri yokederse iyidir, değilse kötüdür. Bu tüyler ürpertici teknik »öyleme, teknokratik zihniyete ve kendinden menkul bilimtel kılıflara ilişkin genel düşüncelerimizi. Nükleer Enerji özelinde; EMO Dergisi'nin 1988/2. sayısında uzun uzadıya belirtmeye çalışmıştık. Okur dilerse, "Bilim neylerse Güzel Eyler /Bu Arada; Nükleer, Ne Yer Ne İçer..." adk yazımıza gözatabi»...

karşımıza sürekli olarak çıkan, bir **düalizm** den, çelişkiden sözetmeye çalışıyoruz.

Teknoloji, üretildiği ortam ve topluma içkirTdir. Batı, ürettiği bilimsel-teknotojik yapılanmayı: bütün toplumsal matrise her düzlemde yerleştirmeye çalışarak (ideoloji-siyel, alt kültürle, hatta yaşama biçimlerini yeniden tanımlayıp, örgütleyerek) bu hızlı değişime ortam sağlar. Belli ölçeklerde altyapr-üstyapı kurumlaşmasını dengeleyerek bu süreci olanaklı kılar. Oysa biz, uzaktan yakından herhangi bir kültürel-siyasal-êtk akrabalık, tarihsel paralellik taşımayan kimliğimizle; Batı'dan bu "çağdaş nimetleri" ithâl ederek, kendi toplumsal hane-mize uygun hâle dönüştürmeye (sayın Başbakanımızın ifâdesiyiB "transformasyon'a) ve kullanmaya çabalıyoruz. Ve sonuçta doğal olarak, (zaten başka türlü olmayan "dialektik" olarak olanaksız) traji-komik olaylara sahne oluyoruz (bu "dualizm'in toplumsal düzlemdeki yansıması, yalnızca; cacıkla, lahmacunla viski içme düzeyinde komik ye zararsız değil her zaman). Ulusal kimliğimize ait, **kendimizin** olan hiçbir şey üretmediğimiz gibi, yanlış hastalıklara yanlış ilaçlar alarak toplumsal sakatlıklara yol açıyor ve dolayısıyla bu yanlış tedavBer sonucunda, ülke olarak bitkisel hayata giriyoruz. Düşünüyorum da, belki de bazı uyararak bilgisayar firmaları; devlet büyüklerimizin gazozlarına, şerbetlerine ilaç atarak (ya da sürekli yüksek dozda ithal reçetelerle — bünyelerine yan etki yapan — ilaç kullanıldığı için), büyüklerimizin bir milyon bilgisayar "halüsinâsyon'u görmelerine neden olmuş olabilirler. Şaka bir tarafa durum gerçekten "vahim". Yine çok yakın bir örnekle konuyu daha da açmaya çalışalım... ÇernobH Nükleer Sant-ralı kazasından sonra birlikte yaşadığımız traji-komik günlere geri dönelim.., kazadan hemen sonra, kazadan dolayı etkilenen birçok Avrupa Ülkesinde, bütün (sivil toplumsal örgütlerden, en/üst resmi hükümet kademele-rine kadar) kurumlar, duyarlı davranarak; radyasyon miktarını, tedbirleri -ve gerekli bütün uyarıları anında hafta "ifşa" ettiler. Radyasyondan etkilenmeyi en asgari düzeye indirmeye çabaladılar. Oysa Ülkemizde — ki en çok ve doğrudan bu tehlikeye maraz kalan Türkiye idi — en büyük devlet adamımızdan; Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'nun o dönemki başkanına kadar, ilgili ilgisiz herkes "olay"ı — bizim iyiliğimiz için olduğunu iddia ederek — halktan gizlediler, rahatlıkla **yatan** söyleyebildiler. Bütün bu açılarıyla, günahlarıyla yaşadığımız deneyimlerden sonra ortaya çıkan "kışşadan hisse" şu: Ülkemiz geleneğinde var olmayan demokrasi kavramı (gerçek anlamıyla); bilimimizde de

yok, teknolojik seçimde ve uygulamalarında da yok. Tek başına bu kaygıyla dahi, BDE projesine ("potansiyel" sonuçları açısından) karşı çıkmaya hakkımız olduğunu düşünüyoruz. Çünkü; aynı oyunlar; başka başka temalarla (eğitim), senaryolarla (tüketim toplumu ideolojisini yayma, toplumu denetim altına alma ve istenen yönde kafaları şekillendirme), rejisörlerle (bilgisayar firmaları ve tröstler), dekorla (bilgisayarlarla donatılmış sınıflar), oyuncularla (iktidar erkân-ı, bilimadamları), yine aynı sahnede (ülkemiz) seyircilere (bizlere, öğrencilere) tezgahlanıyor. Uyanık, hem de çok uyanık olunması gerektiğine inanıyoruz. Bu konuda, — dışarıdan — bir uyarıya kulak verilmesini istiyoruz; "Her kültür, her ulus, kendi özel gereksinmelerini karşılayacak bir bilim kurabilir. Bunu başarmak için de herşeyden önce, daha az incemiş düşünceleri habire sokuşturmaya çalışan siyasal ve ekonomik güçleri, Birinci Dünyanın dövüşken, yıkıcı eylemlerini ortadan kaldırmalı ya da dizgintemelidir (12).

SONUÇ YERİNE...

Yazımızda, aslında ana temadan biraz uzaklaştık. Buna da; ülkemizde eğitim sorunlarına ilgili genelde yazılıp/ çizilenlerin dışında bir perspektife sahip oluşumuzdan tutun da, konuya biraz **hissi w acemi** yaklaşımımızın payına kadar, bir çok etkenin, neden olduğunu samimi olarak itiraf etmek gerekiyor. Bütün bu etkenlere ek olarak, perspektifimizin; **teknokrat** değil' de, **yurttaş mühendis** olabilme kaygısından kaynaklı oluşu da, bu sorgulamaları Zomr»/u kıldı.

Bizce aslıolan; büyüklerimizin (devlet recalı) ve uzmanlarımızın sistemle, düzenle uyumlu yaklaşımları değil. Bu açıdan, sorunsaldan (eğitim) doğrudan etkilenen gerçek sahiplerine (öğrencilere) son; sözü vermek istiyoruz. Bu yaklaşım, bazılarımızı rahatsız edebilir belki de. Sonuç yerine, bir alternatif eğitim modeli önermek tek başımıza hâddimiz olmadığı için, — yorumsuz olarak — Berlin Alternatif Liste'nin 1984 yılında yayımlanan prog-ramından; eğitime ilişkin "esasları, en azından bilgilenme açısından kısa kısa yayımlamayı yararlı gördük. Bu "esaslar"; Türkiye'miz ya da yazımız bağlamında, fazla **eadkalbii** yaklaşım olarak değerlendirilebilir kuşkusuz. Fakat, bir zamanlar yüksek sesle söyleyemediğimiz, cesaretle ifade edemediğimiz (Roger Waters ve ttiçcrin kulakları

çınlasın) "marjinal" kalmaya mahkum taleplerimizin kendilerine de rastlamak mümkün bu "esaslar" da...

öğrenci Programı'ndan Esaslar

"Bugün yerleşik okul politikası şu anlama geliyor:

Okul politikasının planlanması öğrencilerin dışında yapılır ve ekonominin çıkarlarına göre yönlendirilmiştir!

Bu yüzden okullarda eleme, stres, rekabetçi davranış, not baskısı ve öğrenciye yabancılaşmış dersler var.

(.....)

Biz öğrencilerin okuldan, nedenleri, gerekçeleri açıklanmaya yetenekli insanlar olarak çıkmalarını istiyoruz!

Buna ise, öğrencilerin kafasına yığıla bilginin doldurulmasıyla ulaşamayız. Esas önemli olan, hayatla öğrenme arasındaki bağlantıyı oluşturabilmektir! Biz, bir öğrencinin çevresiyle, ailesiyle, arkadaşlarıyla ve aynı zamanda mahallesinde kurduğu ilişkiler yoluyla da öğrenebileceğini düşünüyoruz. O, çevresini tanıyabilecek ve sorgulayabilecek duruma eriştirilmelidir. öğrenci ahlaki ve toplumsal vicdanını geliştirme sürecinde de desteklenmelidir. "Eşya en iyi öğretmendir" demişti Goethe. Biz bu nedenle de, derslerin gri okul duvarlarının dışında yapıldığı, okul dışında öğrenme evresine yer verilmesi yoluyla, teori ve pratik arasında anlamlı bir ilişkinin gerçekleştirilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Öğrenciler, kendi öğrenme gruplarının öğrenme biçimlerini oluşturma olanağını elde etmelidirler. Dersin odak noktasına öğretmen değil, öğrenci geçeceği için, öğretmenin rolü de büyük ölçüde değişmelidir, öğrenciler fikirleri tartışma, bağımsız bakış açılan geliştirme ve bunları okulda tartışma olanağını elde etmelidirler. Bu gelişme hem pedagojik olarak, hem de demokratik ve politik bir okul yapısının yaratılmasıyla teşvik edilmelidir.

Bizim için önemli olan, öğrencinin bağımsızlığı ve neyi öğrenmeye ihtiyaç duyduğudur.

Sadece bu şekilde, öğrencinin yetenekleri ve eğilimleri tutarlı ve yapıcı olarak teşvik edilebilir ve kendini oluşturma yeteneği geliştirilebilir, öğrencinin derse ilgisinin geliştirilmesi, sadece bu şekilde mümkündür!

Bizim Taslağımız

.....

Öğrenmek için benimsenebilir bir çevre istiyoruz. Bunun için taleplerimiz:

- Gayninsanî ve sığınaklara benzeyen, klima cihazıyla donatılmış ortaokul ve lise binaları yerine, insani okul yapılan,

- Gri yerine yeşil okul avluları,

- Öğrenciler için sabit sınıflar ve kendi belirlenmiş boş zaman mekânları,

- öğrencilere sınıflarını kendileri boyama ve döşeme hakkı.

'Ayrıca sınıf kapasitesinin yaklaşık 15 öğrenciye düşürülmesini talep ediyoruz. Okulumuz için önemli olan, öğrencilerin neyi öğrenmeye ihtiyaç duyduklarıdır, bu nedenle öğretmenin rolünde temel bir değişiklik gerekir. Programımızda öğretmen için öğretmek değil, açıklama,

mak, dinlemek, teşvik etmek ve danışmanlık yapmak yer alıyor. Buna, öğretmenle karşılıklı yapılan derslerin azaltılması, öğrencilerin küçük öğrenme grupları halinde çalışma biçiminin geliştirilmesi mümkün olursa grupların da kendi içlerinde ayrılması, öğrencilerin ders vermesi vb. eklenmeli SINAVLAR VE KARNELELER TABİİ Kİ KALDIRILACAKTIR. Okul döneminin sonunda, lise sonrası öğrenime devamı onaylayan tek tip bir bitirme olacaktır.

Alternatif okulumuzun temel dayanağı, okul zamanının ders süresi ve okul dışında öğrenme şeklinde bölünmesidir.

Okul dışında öğrenme: Dersin tersine okul, duvarlarının dışında cereyan eder ve dersin ideal bir tamamlanması ve derinleşmesidir. Burada öğrenciler doğal ve toplumsal çevreleriyle doğrudan ilişki yoluyla ve kendi deneyimlerine dayanarak öğrenirler. Örneğin, öğrencilerin ormanda bir korucudan, atölyede bir ustadan, ya da konferansta bir yazardan derste kendilerine teorik olarak aktarılanlardan çok daha fazlasını öğreneceklerini düşünüyoruz. Bu okul dışı olan çalışması, ilerleyen yaşlarda öğrencinin kendisi tarafından örgütlenecektir.

Ders» devam zorunluluğu: öğrenci derse devam zorunluluğunu, ders dışı öğrenmeye, bağımsız olarak ve kendi sorumluluğuyla katılarak yerine getirir. Ders dışı çalışma, sınıfların oluşturduğu gruplara bağlı değildir ve yaşın ilerlemesiyle öğrenci tarafından bireysel olarak örgütlenebilir, öğrenme gruplarının derse katılımı 'proje sorumluları' (öğretmenlere de öğrenilecek işten anlayan kişiler) tarafından belgelenir'. Bunun dışında öğrenciler belli bir süre boyunca kendi seçtikleri kurslara ya da çalışma gruplarına katılırlar. Sınıftaki diğer dersler, belli bir sınıf grubunun varolabilmesi içindir" (13). al

KAYNAKLAR

- (1) Prof. Dr. Kari Paul FEYERABEND (Bilim Felsefecisi): Yönteme Hayır; Bir Anarşist Bilgi Kuramının Ana Hatları, Ara Yayıncılık, Mayıs 1989, s. 31 S.
- (2) Prof. Dr. Louis ALTHUSSER: İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları, Birikim Yayınları, Nisan 1978, s. 27.
- (3) Beşir GÖĞÜS: "Okul Kuralları"; İlkokullar için Türkçe 2 8.11.
- (4) Ivan ILUCH: Okulsuz Toplum, Birey ve Toplum Yayınları, Haziran 1985. s. 56.
- (5) Marshall MCLUHAN: "Medkim Is The Message"; Understanding Media, Mc Graw Hill, 1964, s. 8.
- (6) Michel FOUCAULT: "Gözetmek ve Cezalandırmak", Hapishanenin Doğuşu İM. Kısım; Disiplin, Nisan Kitap 6. s. 148.
- (7) Doç. Dr. Kürşat BUMİN: Batıda Devlet ve Çocuk, Alan Yayıncılık, Aralık 1983. s. 184
- (8) Milli Eğitim Eski Bakanı Hasan Celal Gazelin, Bilgisayar Dergisi'ne verdiği demeçten, Eylül 89, Sayı: 88.
- (9) A.g.y.
- (10) Kari-Heinz HEINEMAN: "Joystick Başında Savaş". Commedero Dergisi, Aralık 1987.
- (11) "Bilgisayar Evcilleşiyor"; Nokta Dergisi, 9-15, 1984.
- (12) Paul K. FEYERABEND: Yönteme Hayır. Yazarın, Türkçe çevirisi için yolladığı giriş yazısından.
- (13) Tanıl BORA: Yeşiller ve Sosyalizm, İletişim Yayınları, 1988, s.344-347.